

Sor alatti jegyzetben, melyektől ez a munkája, mint az előbbieket is, csak úgy hemzseg, s melyek között pártfogójáról, gr. Fekete Jánosról, sok érdekes adalékot közöl, ezt fűzi a fenti sorokhoz: »Lásd Márton József Kiadása szerint, Csokonai Vitéz Mihály Versezeteinek I-ő Kötetjében, a' 153-ik Old. A' Reményhez; a' 174-ken pedig: A' Csikó börös Kulatshoz: nevezett versdarabokat, vagy a' mi az imént említett remek Elmének' emlékezetét még szélesebben ditsóíti, 's talán hosszszabban is örökíteni fogja, a' Nemzeti dallos Ifjainak és Szűzeinek zengedező szájaiból Ország szerte halljad!« Egészen bizonyos, hogy némi hatással is voltak egymásra kölcsönösen. Most csak Mátyásinak egyik szembetűnő Csokonai utáztatára utalok. A' *Barátság és annak mestersége* e sorokkal fejeződik be:

Alkonyodván napom pihenni sietek,
Lételemnek sok időt már úgy se vehetek —
Szerzők! Olvasók! Toll! Könyv! Isten veletek!

Mindenki ráismer e sorokban Csokonai egyik legszebb, legismertebb költeményének, *A reményhez* címűnek, befejezésére.

SIMAI ÖDÖN.

CANTUS AD HONESTAM ANIMI RECREATIONEM.

E címen Kocsi Csergő Istvánnak († 1726), a gályarab Bálint fiának, a sárospataki főiskolai könyvtárban 403. sz. a. őrzött kéziratos kötetében¹ három költemény olvasható. Az első a *Sok bút árasztott* kezdetű, a melyet a Sárospataki Ref. Lapok 1912-iki évf. 326. lapján, a Thalytól (Adalékok. II. 407) közölt változattal egybevetve, adtam ki. A második az alábbi; a harmadik pedig (*Jeles ének a világ megítéléséről*), melynek végén a forrás is meg van nevezve, Nyéki Vörös Mátyás *Tsengetyűjéből* való. A most kiadott költeményt Kocsi Cs. István 1721—1722-ben írta le. Kéziratos kötetének ama része ugyanis, melyben e három vers olvasható, franekerai időzéséből (1721—1722) való. Ő, minden valószínűség szerint, csak másolója e versnek, melynek szerzési ideje a XVI. sz. végére, vagy a XVII. elejére tehető, s a mely kéziratának 659. lapján olvasható.

Okossan jár vadász les helyekre,
Magánossan nem sohann ezekre,
Nem igen jár azoknak kedvekre,
Kiknek gondgyok egymás szeretőkre.

Rosmaringnak nézd ő természeti,
Télbenn nyárbann akárki nézheti,
Szép zöldségét ő el nem vesztheti,
Míg szakasztás ötlet nem követi.

¹ Kocsi Csergő Istvánra és kéziratos kötetére nézve lásd a *Sárospataki Ref. Lapok* 1911. évf. 9., 10., 11. számait.

Lásd rósának az ő kinyílását,
Virágok közt ha találod mássát,
De rövid nap látod hervadását,
Tövis közzül földre le hullását.

Az óra is mindenkor folyton foly,
Soha őtet meg nem eszi a moly,
Búza között szokott nőni konkoly,
Emberek közt irígységes Pokol.

Énis éltem edszer Világomat,
A míg le nem szedték virágomat,
De más felé fordíták utamat,
Azzal szaporították gondomat.

Közli: HARSÁNYI ISTVÁN.

A KEGYESRENDIEK MAGYARORSZÁGI ISKOLÁIBAN 1670—1778. ELŐADOTT DRÁMÁK JEGYZÉKE.

(Első közlemény.)

Prónai Antal, az irodalomtörténet kárára oly korán elhunyt tudósunk, halála előtt pár hónappal az alább következő jegyzéket adta át közlés végett, azzal az ígérettel, hogy az akkor még nyers állapotban lévő anyagot még egyszer átnézi, rendbeszedi, az egyenetlenségeket elsimítja, a hiányokat pótolja, utalásokkal kiegészíti s rövid tájékoztatót ír eléje. Mindebben halála meggátolta, s a mit ő könnyen és jól elvégezhetett volna, azt a ő szaktudása nélkül, nagy fáradsággal kellett elvégeznünk, s hozzá sokkal kevesebb eredménnyel. Az összeállítás azonban így is oly becses, hogy ennek ellenére is nagyértékűnek kell tartanunk Prónai Antal munkáját, mely a további kutatásnak útját megjelöli s a földolgozást megkönnyíti.

Az összeállítás magában foglalja azoknak a kegyesrendi iskolai előadásoknak sorát, melyeket iskolai színjátékok czíme alá lehet sorozni. Nemcsak a szorosabb értelemben vett iskolai drámákat tehát, hanem a pásztorjátékokat, egyházi előadásokat, sőt még az ú. n. *declamatiókat* is, ha meg lehetett róluk állapítani, hogy drámai formájuk volt. Ellenben nincsenek fölvéve azok a *declamatiók*, a melyek nem cselekvényt mutattak be drámai formában, hanem pusztán szavalatokból állottak, sem az ú. n. *academiák*, a melyek párbeszédes formában ugyan, de pusztán az iskolában elvégzett ismeret-anyag összefoglalására szolgáltak. (A melyiknél kétes volt a műfaj, fölvettük !)

Az anyag időrendben, a drámák színre kerültekévi évei szerint van csoportosítva; az éveken belül az előadás helye szerint betűsorban; az egy helyen előadottaknál megint az időrend dönt, csak az egy szer-